

دم فرو بستن به وقت گفتن

اگرچه پیش خردمند خامشی ادب است
به وقت مصلحت آن به که در سخن کوشی
دو چیز طبری عقل است: دم فرو بستن
به وقت گفتن و گفتن به وقت خاموشی
سعدی

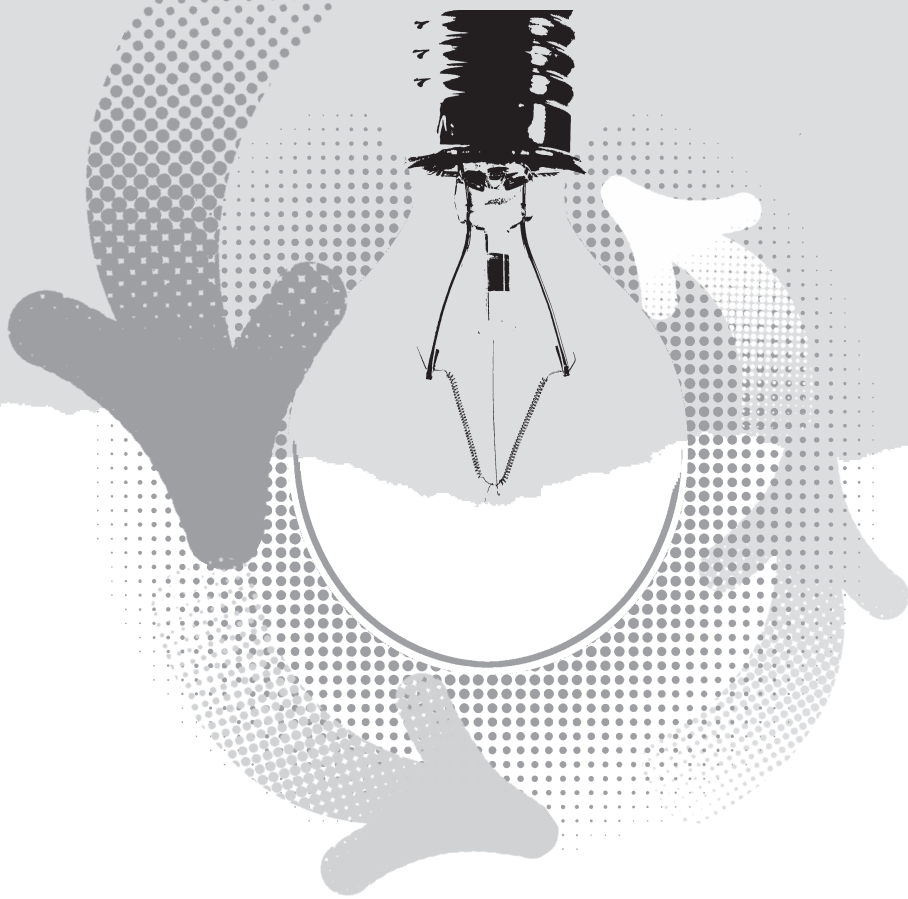
آنان که صبح روز سه شنبه هشتم آذرماه ۱۳۸۴ در آیین گشایش نخستین کنفرانس آموزش زیست شناسی^۱ در گرگان پاییزی گرد آمده بودند، لحظه‌ای از غرش و لرزش ناگهانی زمین نفس در سینه حبس کردند و لختی اندیشناک شدند. همان دم صاحب‌دلی از میان آنان آن زمین لرزه‌ی واقعی را پژواکی از لرزش دل دست‌درکاران آموزش زیست شناسی کشور تعبیر کرد و ظریفی آن غرش و لرزش را شکنده‌ی سکوتی دانست که تا آن هنگام بر آموزش زیست شناسی کشور سنگینی می‌کرد.

معلمان زیست شناسی کشور پس از آن غرش و لرزش عجیب به مدت سه روز در سخنرانی‌های همکاران خود در آن کنفرانس حضور یافتند، درباره‌ی علم زیست شناسی و آموزش آن به بحث، گفت‌وگو و تبادل نظر پرداختند، سرانجام به امید دیداری دیگر در دومین کنفرانس آموزش زیست شناسی به هم بدرود گفتند و با کوله‌باری از تجربه، یاد و خاطره‌ی دوستی‌ها بازگشتند.

نگارنده‌ی این سطور نیز که در این میان بخت حضور در همایش را داشت، در پایان با کوله‌باری از بیم و امید گرگان زیبا را ترک کرد؛ بیم از ادامه‌ی رخوت و سستی حاکم بر آموزش زیست شناسی کشور و محقق نشدن دومین کنفرانس زیست شناسی در سال‌های نزدیک، و امید به کارها و کوشش‌های ثمربخش معلمان سخت‌کوش و پویای زیست شناسی کشور.

اکنون اما، پس از نزدیک به سه سال، آن بیم و این امید هنوز به قوت باقی است. شوربختانه، هنوز سکوت طولانی و سنگینی که بر آموزش زیست شناسی کشور فرورفتاده، شکسته نشده است و هنوز کسی از برگزاری دومین کنفرانس آموزش زیست شناسی کشور باخبر نیست. لذا در مسابقه‌ای که از لحاظ برگزاری کنفرانس‌های آموزشی میان معلمان زیست شناسی و معلمان رشته‌های دیگر مانند ریاضی، شیمی و فیزیک در جریان است، جایگاه معلمان زیست شناسی بسیار پایین‌تر است. پس بجاست اگر ما دست‌درکاران آموزش زیست شناسی در برابر هم‌قطاران خود در رشته‌های دیگر، شدیداً احساس عقب‌ماندگی کنیم.^۲

از بیم گفتیم، پس از امید هم بگوئیم، بی‌گمان، می‌دانید که یکی از مشغولیات نگارنده‌ی این سطور، یعنی سردبیر نشریه‌ای که در دست دارید، خواندن کارهای قلمی معلمان زیست شناسی کشور است و شاید نیز بدانید که این نگارنده هم چنین بخت آن را داشته است که در سال‌هایی متمادی از عمر خود عضوی از این جامعه‌ی مروج علم، یعنی عضوی از قشر معلمان زیست شناسی باشد و بدین لحاظ با آنان مکرر سروکار داشته و اکنون خواننده‌ی نوشته‌های معلمانی باشد که کارهای نوشتنی خود را به امید درج در نشریه‌ای محدود، از سراسر

کشور بدو می فرستند. خواندن این نوشته‌ها برای کسی چون او که سعادت جامعه‌ی آینده‌ی آدمی را بویژه در دستان این قشر می بیند، به ندرت ناامیدکننده، که غالباً و در مجموع امیدوارکننده بوده است. امید به شکست سکوت آموزشی و شکل‌گیری گفتمان درباره‌ی آموزش زیست‌شناسی هنوز در دل نگارنده‌ی این سطور زنده است.

شاهد هم‌اکنون در دستان شماست. چندی است که صفحه‌های این یگانه نشریه‌ی ویژه‌ی دبیران زیست‌شناسی کشور پُر است از نوشته‌های وزین، ترجمه‌های شیوا و نقل تجربه‌های ارزشمند آموزشی معلمان زیست‌شناسی کشور. پس بی‌مناسبت نیست اگر سردبیر، مدیر و اعضای شورای نشریه‌ی رشد آموزش زیست‌شناسی مطابق معمول در سرآغاز سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ بار دیگر با خوانندگان و مخاطبان خود تجدید پیمان کنند و از همه‌ی آنان بخواهند هم‌چنان چراغ امید را در دل دست و دل در کاران آموزش زیست‌شناسی کشور روشن نگه دارند، در پربارتر کردن نشریه‌ی خود بکوشند و جامعه‌ی معلمان زیست‌شناسی کشور را پویاتر گردانند.

خواهید دید که صفحه‌هایی از این شماره به معرفی راهنمای نوین برنامه‌ی درسی زیست‌شناسی کشور اختصاص دارد. انتشار این راهنما نقطه‌ی عطفی در تاریخ آموزش زیست‌شناسی کشور است. این راهنما تعیین‌کننده‌ی بی‌بدیل هدف‌ها، محتوا، روش‌های آموزش زیست‌شناسی در مقطع متوسطه‌ی کشور است. این راهنما، راهنمای کار مؤلفان کتاب‌های درسی، راهنمای معلمان هنگام کار با دانش‌آموزان، تعیین‌کننده‌ی موضوع‌های علمی زیست‌شناسی متوسطه‌ی کشور و راهنمای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان خواهد بود. پس آن را جدی بگیریم، با طرح و ارائه‌ی به موقع دیدگاه‌های خود در بهبود آن بکوشیم، بدانیم که اکنون که وقت گفتن است، دم فرو بستن جایز نیست و یادمان باشد که فردا ممکن است خیلی دیر باشد. بُود آیا که بار دیگر غرش و لرزش همایشی دیگر، حتی در عالم مجاز، طلسم این سکوت سه‌ساله را بشکند و حضور دبیران ارجمند زیست‌شناسی کشور، نویدبخش برگزاری پی‌درپی کنفرانس‌های آموزش زیست‌شناسی باشد!

سردبیر

زیرنویس

۱. در این جا مراد کنفرانس آموزش زیست‌شناسی بوده و بنابراین، کنفرانس زیست‌شناسی که چندی است همه‌ساله از سوی انجمن زیست‌شناسی با هدف پرداختن به پژوهش‌های علمی برگزار می‌شود، مدنظر نبوده است.
۲. مثلاً در سال گذشته یازدهمین کنفرانس آموزش فیزیک، نهمین کنفرانس آموزش ریاضی، ششمین کنفرانس آموزش زبان و ادبیات فارسی و ششمین کنفرانس آموزش شیمی کشور برگزار شده است.